

24 LØRDAG GJESTEN

Mens ungdommer, som i stor grad burde vært beskyttet mot seg selv, gjør fornedrende og ydmykende ting på TV, er det mange som fryder seg over hvor dumme og tomme de er, skriver Kim Larsen, høgskolelektor ved NLA, Bergen. 9. mars starter en ny sesong av den omdiskuterte realityserien Paradise Hotel, på TV3.

Foto: Per Heimly/TV3

Underholdningens mørke sider

Som TV-seere nyter vi å se folk dumme seg ut. Sakte mister vi evnen til medfølelse.

Jeg har alltid vært fascinert av Science Fiction (SF). Helt siden jeg var guttunge likte jeg å fantasere om hvordan ting kom til å bli i fremtiden, eller hvordan det var å bo på fremmede planeter og i andre galakser.

Slike tankeeksperiment, som ikke hadde noen grenser, var veldig viktige i en periode i livet. Jeg vil påstå at de bidro til økt kreativitet – i hvert fall i hodet mitt.

Selve kjernen i SF er en antakelse om en annen verden enn vår egen, en gjetning om noe som ikke har skjedd, men som kan skje. «What if?» I dag er det særlig dystopiske samfunn som dominerer SF-bokhyllene. Flere forskere har pekt på at dette har å gjøre med den livsfølelsen mange opplevde i kjølvannet av 11. september 2001.

Ting er på vei utfor stupet, og vi er den siste generasjonen på jorden. Disse bøkene spiller altså på slike stemninger, at ting kan gå fryktelig galt, og fremkaller på mange måter en gjenopplevelse av denne livsfølelsen.

En triologi i SF-sjangeren, som virkelig har tatt av, er de populære bøkene til Suzanne Collins, *The Hunger Games*, *Catching Fire* og *Mockingjay*. Selve handlingen i bøkene foregår i en ubestemt fremtid, hvor Nord-Amerika er blitt ødelagt av en brutal krig og alt som er igjen er landet Panem. Denne nasjonen består av det velstående Capitol og tolv fattige, omkringingende distrikter. Som straff for en demonstrasjon mot mektige Capitol, må hvert av distriktene sende en gutt og en jente for å delta i den direkte TV-sendte konkurransen *The Hunger Games*, eller dødslekene på norsk. Reglene i konkurransen er enkle: Kjemp for livet! Den av de tjue deltakerne som overlever, vinner.

The Hunger Games er på mange måter en veldig interessant triologi. Ikke bare fordi den er rivende spennende, men også fordi den viser underhold-

Kan jakten på spenning utviske våre moralske grenser?

ningsindustriens mørkere sider. Den utfordrer samfunnets oppfatning om hva som er normalt, og viser noen ekstreme skyggesider ved en overfladisk og forfengelig kultur. Suzanne Collins forsøker å ta utgangspunkt i en negativ kulturell trend i vår tid, og fører den til det ekstreme.

Ved å overdrive visse aspekter i det forvrengte samfunnet hun skaper, retter Collins indirekte kritikk mot deler av vår popkultur. Og det er nettopp denne kulturelle kritikken som gjør bøkene så tankevekkende. For hva skjer dersom vi hele tiden flytter grensene, og for eksempel trekker reality-seriene til det ekstreme? Hva skjer hvis underholdning blir noe av det viktigste i livet? Kan jakten på spenning utviske våre moralske grenser?

Selve tanken på å la barn og ungdom delta i et show hvor målet er at de skal drepe hverandre, er så horribel at alle oppegående mennesker vil ta sterk avstand fra den. Barna i *The Hunger Games* blir i realiteten dehumanisert, en teknikk som makt-eliten i Capitol bruker for å lure befolkningen til å glede seg over andres lidelser. Barna er blitt fratatt sin verdi som individ og person, og kan behandles deretter.

Heldigvis er ingen reality-serier så ekstreme. Likevel er det grunn til å spørre om det ikke skjer en form for dehumanisering på skjermene våre. For mens ungdommer, som i stor grad burde vært beskyttet mot seg selv, gjør fornedrende og ydmykende ting på TV, så er det mange som fryder seg over hvor dumme og tomme de er.

Dette vet folk i media, det er dette som skaper engasjement og gir høye seertall. Men til hvilken pris? Ganske mange har fortalt om store problemer etter å ha deltatt i realityshow. Vi vet det, men koser oss likevel. Sakte mister vi vår evne til medfølelse.

Kanskje har den tyske filosofen Arthur Schopenhauer rett. Smaken av skadefryd er djevlesk.

Kim Larsen

Høgskolelektor ved NLA, Bergen

SKRIBENTER I VÅRT LAND

Håvard Nyhus • Sara Moss •
Laura Djupvik • Tomas Sjödin •
Kim Larsen • Didrik Søderlind •
Ann Kristin van Zijp Nilsen •
Ida-Marie Gilbert